

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В. Г. Горник**
_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕРЖАВНОГО ТА МУНІЦИПАЛЬНОГО
УПРАВЛІННЯ”**

освітній рівень	Бакалавр (назва освітнього рівня)
галузь знань	07 Управління та адміністрування (шифр і назва галузі знань)
спеціальність (спеціалізація)	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (код і назва спеціальності (або спеціалізації)
освітня програма	Підприємництво, торгівля, логістика (назва освітньої програми)
тип дисципліни	Обов'язкова (обов'язкова / вибіркова)

Київ – 2020 рік

Розробник: Л.М. Костецька – к.держ.упр., старший викладач кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного
управління та економіки
д.держ.упр., професор

С.О. Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

Ю.Д. Музика

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	3	Лекції:	32	10
Семестр:	5	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	3	Семінарські заняття:	16	6
самостійна робота:	3	Самостійна робота:	42	74
Форма підсумкового контролю:	Екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: Kostetska.lidiia@tnu.edu.ua

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Основи права Державне управління Децентралізація та розвиток територіальних громад Територіальне управління та місцеве самоврядування Менеджмент	Психологічні основи керівної діяльності в органах влади Електронна комерція Основи управління якістю

Мета вивчення дисципліни: формування у студентів комплексу професійної компетентності щодо використання новітніх технологій державного та муніципального управління, зокрема, електронного урядування, для покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 15. Уміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні засоби та технології в процесі прийняття управлінських рішень.

ПРН 16. Розуміти та використовувати ефективні технології менеджменту, зокрема антикризового, в діяльності установи.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій	ПРН 15	ПРН 15		ПРН 15
ФК 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології менеджменту	ПРН 16	ПРН 16		ПРН 16

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Електронне врядування

Тема 1.1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління та обов'язкова умова розвитку електронної демократії

Історія виникнення е-врядування. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного врядування. Електронне врядування як одна з базових технологій інформаційного суспільства та етап впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність особи, суспільства та держави.

Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування

Зв'язок електронного урядування з міжнародною ініціативою «Партнерство «Відкритий уряд». Основні принципи електронного урядування. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування як невід'ємні компоненти державної політики в сфері електронного врядування.

Тема 1.3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах

Технологічні, організаційні, політичні аспекти електронної демократії. Співвідношення електронної демократії та електронного урядування на практиці. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування.

Розділ 2. Програмне забезпечення діяльності державного службовця

Тема 2.1. Сайтові портали органів державної влади. Інформаційні ресурси

Класифікація електронних інформаційних ресурсів. Організаційна структура електронних інформаційних ресурсів. Електронні інформаційні ресурси органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Тема 2.2. Засоби інтерактивної взаємодії на державній службі

Національний депозитарій електронних інформаційних ресурсів. Нормативно-правова база з питань електронних інформаційних ресурсів. Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Елементи електронного уряду. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.

Тема 2.3. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій

Аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до

впровадження сучасних інформаційно- комунікаційних технологій. Ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація

Тема 2.4. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах

Державна політика інформаційної безпеки. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/л аб.	се м.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Електронне врядування					
Тема 1.1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління та обов'язкова умова розвитку електронної демократії	8	4			4
Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування	16	4		4	8
Тема 1.3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах	16	4		4	8
Разом за розділом 1	40	12		8	20
Розділ 2. Програмне забезпечення діяльності державного службовця					
Тема 2.1. Сайтові портали органів державної влади. Інформаційні ресурси	12	6			6
Тема 2.2. Засоби інтерактивної взаємодії на державній службі	12	4		4	4
Тема 2.3. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій	14	4		4	6
Тема 2.4. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах	12	6			6
Разом за розділом 2	50	20		8	22
Екзамен				2	
Усього годин	90	32		16	42

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	заочна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/л аб.	се м.	с. р.	
1	2	3	4	5	6

Розділ 1. Електронне врядування					
Тема 1.1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління та обов'язкова умова розвитку електронної демократії	8	2			6
Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування	16			2	14
Тема 1.3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах	16	2			14
Разом за розділом 1	40	4		2	34
Розділ 2. Програмне забезпечення діяльності державного службовця					
Тема 2.1. Сайтові портали органів державної влади. Інформаційні ресурси	12	2			10
Тема 2.2. Засоби інтерактивної взаємодії на державній службі	12			2	10
Тема 2.3. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій	14	2		2	10
Тема 2.4. Безпека роботи у внутрішніх та зовнішніх мережах	12	2			10
Разом за розділом 2	50	6		4	40
Екзамен				2	
Усього годин	90	10		6	74

4. Організація самостійної роботи студентів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.2. Електронний уряд як складова електронного урядування

Питання до семінарського заняття

1. Основні принципи і методи роботи е-урядування.
2. Складові електронного уряду: інформаційні системи «Звернення громадян», «Засідання», «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою», «Електронне міністерство», «Діти», «Медична картка» тощо.
3. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління.
4. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду.
5. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».

Тема 1.3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах

Питання до семінарського заняття

1. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.
2. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.
3. Особливості побудови порталів органів влади в світі.
4. Мережева інфраструктура е-уряду країн ЄС.
5. Досвід країн – членів ЄС в наданні електронних публічних послуг.

6. Досвід інших країн у впровадженні електронних публічних послуг (США, Канади, Китаю, Російської Федерації тощо).

Тема 2.2. Засоби інтерактивної взаємодії на державній службі

Питання до семінарського заняття

1. Міжорганізаційні відносини: поняття і сутність.
2. Види й форми міжорганізаційних електронних зв'язків.
3. Особливості інституційного та неінституційного регулювання міжорганізаційних взаємодій.
4. Роль держави в регулюванні міжорганізаційних відносин.
5. Роль традицій, норм, громадської думки в регулюванні міжорганізаційних взаємодій.
6. Соціологічне забезпечення регулювання відносин між організаціями.
7. Технології e-government у забезпеченні міжорганізаційних процесів.

Тема 2.3. Надання адміністративних послуг в органах влади шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій

Питання до семінарського заняття

1. Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги; публічні послуги та ін.
2. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг.
3. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та їх класифікація.
4. Елементарні та композитні адміністративні послуги.
5. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота студента у межах навчальної дисципліни "Сучасні технології державного та муніципального управління" передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування слухачами актуальних проблем впровадження сучасних технологій державного та муніципального управління в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним студентом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається студентом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються студентом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:

- короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;

- чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
- негативні наслідки того, що проблема не вирішується.
- 2. Шляхи вирішення проблеми:
 - визначення підходів до вирішення проблеми;
 - опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.
- 3. Значення для практики:
 - позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
 - позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.
- 4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного слухачем дослідження проблеми.
- 5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 15-20 сторінок. Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft PowerPoint обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Е-участь, е-охоплення, е-включення, е-демократія.
2. Роль електронного врядування у забезпеченні волевиявлень (на прикладі окремих країн).
3. Впровадження та наповнення електронного уряду на рівні центральних органів виконавчої влади.
4. Впровадження та наповнення електронного уряду на регіональних органів виконавчої влади.
5. Впровадження та наповнення електронного уряду на органів місцевого самоврядування.
6. Особливості функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».
7. Архітектурні моделі електронного уряду: інтеграція і взаємодія складових електронного державного управління.
8. Моделі електронного уряду.
9. Цифрова нерівність в контексті побудови е-уряду.
10. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

11. Поняття та характеристика електронних адміністративних послуг.
12. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.
13. Портали органів влади: актуалізація, особливості контенту, інтерфейсу, дизайну.
14. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Електронні державні закупівлі.
2. Системи електронного документообігу.
3. Особливості реалізації електронного цифрового підпису.
4. Особливості функціонування інформаційних систем «Звернення громадян».
5. Особливості функціонування інформаційної системи «Відкрите місто».
6. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг.
7. Досвід США і Канади у впровадженні електронних публічних послуг.
8. Досвід Китаю і Росії у впровадженні електронних публічних послуг.
9. Аналіз функціонування офіційного порталу Верховної Ради України.
10. Аналіз функціонування офіційного порталу Кабінету Міністрів України.
11. Аналіз функціонування офіційного сайту Волинської обласної державної адміністрації.
12. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені функціонуванням інформаційно-комунікаційних систем.
13. Інформаційна безпека та механізми захисту інформації.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Сутність електронної демократії та її основні складові.
2. Е-участь, е-охоплення, е-включення, е-демократія.
3. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.
4. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.
5. Технології e-government у забезпеченні між організаційних процесів.
6. Роль електронного врядування у забезпеченні процесів формування думки та волевиявлень як новітнього каналу масової комунікації.
7. Застосування технології e-government у конкретно-соціологічних дослідженнях.
8. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління.
9. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду.
10. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».
11. Архітектурні моделі електронного уряду: інтеграція і взаємодія складових електронного державного управління.
12. Моделі опису архітектури електронного уряду.
13. Проблеми цифрової нерівності в контексті побудови е-уряду.
14. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.
15. Поняття та характеристика публічних послуг.
16. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.

17. Портали органів публічної влади: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн.
18. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.
19. Електронні державні закупівлі.
20. Системи електронного документообігу.
21. Електронний цифровий підпис.
22. Електронні адміністративні послуги.
23. Класифікація послуг за критеріями «інтерактивність – глибина автоматизації».
24. Складові електронного уряду: інформаційна система «Звернення громадян».
25. Складові електронного уряду: інформаційна система «Відкрите місто».
26. Складові електронного уряду: інформаційна система «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою».
27. Моделювання процесів надання публічних послуг.
28. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування.
29. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг.
30. Досвід США і Канади у впровадженні електронних публічних послуг.
31. Досвід Китаю і Росії у впровадженні електронних публічних послуг.
32. Характеристика офіційного порталу Верховної Ради України.
33. Характеристика офіційного порталу Президента України.
34. Характеристика офіційного порталу Кабінету Міністрів України.
35. Характеристика офіційного сайту Волинської обласної державної адміністрації.
36. Інформаційна безпека держави та громадянина.
37. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій.
38. Технології захисту інформації.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки за відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Денна форма навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1			Розділ 2				
C1.2	C1.3	TP1	C2.2	C2.3	TP2		
5	10	15	10	5	15	40	100

C1.2,... C2.3 – семінари до тем розділів

TP1, TP2 – творчі роботи до розділів

Заочна форма навчання

Поточний контроль		Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1	Розділ 2		

C1.2	TP1	C2.2	C2.3	TP2	40	100
10	15	10	10	15		

C1.2,... C2.3 – семінари до тем розділів
TP1, TP2 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / Н.В. Грицяк, Л.В. Литвинова. – За заг. ред. д.держ.упр., професора Н.В. Грицяк. – К. : Вид-во К.І.С., 2015. – 108 с.
2. Доступ до публічної інформації та електронне урядування / Автори-упорядники М. С. Демкова, М. В. Фігель. – К. : Факт, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. — К.: Центр навчальної літератури, 2012. — 176 с.
4. Дубов Д.В., Дубова С.В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 176 с.
5. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с.
6. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилиєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. - Київ, 2012.
7. Електронний документообіг у державному управлінні : навч. посіб. / І. В. Клименко, К. О. Линьов, І. Д. Горбенко, В. В. Онопрієнко. – К. : НАДУ ; Х. : Вид-во “Форт”, 2009. – 232 с.
8. Клименко І. В. Електронні послуги : навч. посіб. / І. В. Клименко ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ при Президентіві України, 2014. – 100 с.
9. Клименко І.В., Линьов К.О. Система електронного документообігу в державному управлінні: Навч.-метод. посіб. - К.: Вид-во НАДУ, 2006. - 32 с.
10. Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування. - К: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. - 192 с.
11. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2010. – 312 с.
12. Ларіна Н. Б. Інформаційно-комунікаційне забезпечення ефективної діяльності влади : навч.-метод. матеріали / Н. Б. Ларіна, О. М. Руденко. – К. : НАДУ, 2013. – 52 с.
13. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. /

- О. Матвієнко, М. Цивін. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 112 с.
14. Машкаров Ю.Г. , Орлов О.В. , Клімушин П.С. , Кобзев І.В. , Мордвинцев М.В, Електронне врядування. Інформатизація державного управління, Навчальний посібник./ Ю.Г. Машкаров, О.В. Орлов, П.С. Клімушин, І.В. Кобзев, М.В Мордвинцев – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. –292с.
 15. Опорний конспект лекцій з курсу «Електронне урядування» / С.А. Чукут, О.Б. Кукарін. - К.: Вид-во НАДУ, 2009. - 80 с.
 16. Орлов О.В.,Кобзев І.В.,Мордвинцев М.В, Використання ГІС технологій в державному управлінні/ Орлов О.В.,Кобзев І.В.,Мордвинцев М.В. - Харків Вид –ВО ХарПІ НАДУ "Магістр" 2010 56с.
 17. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика: Навч. посібник. - К.: Знання, 2006. - 663 с.
 18. Садовенко В.С., Понєжа Г.В. Бази даних і бази знань у державному управлінні: Навч. посіб. для слухачів до курсу “Інформаційні технології в державному управлінні”. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 104 с.
 19. Телешун С. О. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні : навч.-метод. матеріали / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с.
 20. Федорів Т. В. Державна інформаційна політика в Україні в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч.-метод. матеріали / Т. В. Федорів, М. Т. Солоха ; упоряд. Н. В. Ясько. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с.
 21. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. - К. : Атлант МЗ, 2002. - 173 с.

Додаткові

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К. : Вид-во УАДУ, 2000.
2. Беспяньська Г.В. Організація роботи з документами : навч. посібник для дистанц. навчання / за наук. ред. В. В. Бездрабко. – К. : «Університет Україна», 2006. – 244 с.
3. Миськевич Т. Подолання інформаційної нерівності як необхідна передумова розвитку інформаційного суспільства в Україні. – http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1896:podolannya-informatsijnoji-nerivnosti&catid=8&Itemid=350
4. Грицяк Н. В. Електронна демократія як механізм політичної взаємодії : навч.-метод. рек. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов. – К. : НАДУ, 2013. – 44 с.
5. Інформаційне суспільство: аналіз політичних аспектів зарубіжних концепцій [Текст] : монографія / Картунов О. В., Маруховський О. О. ; за заг. ред. Картунова Олексія Васильовича ; Ун-т економіки та права "КРОК". - К. : Ун-т економіки та права "КРОК", 2012. - 343 с.
6. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії та практики: Навч. посіб. / В.Д.Гавловський, Р.А.Калюжний, В.С.Цимбалюк та ін.; За заг. Ред. М.Я.Швеця, Р.А.Калюжного. - К.: МАУП, 2003. - 336 с.
7. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / Соловійов С. Г., та ін. ; заг. ред. Грицяк Н. В. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. інформ. політики та електрон. урядування. — Київ : К.І.С., 2015. — 320 с.
8. Кожина А. В. Впровадження принципів електронного урядування та місцевої електронної демократії органами місцевого самоврядування / А. В. Кожина /- Соціально-економічні процеси в державному управлінні та місцевому самоврядуванні: [матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (22.02.2012, м. Острого) – Острого : ІГСУ, Вид-во НУ «Острозька академія, 2012. – С. 82-84. Режим доступу до електронного ресурсу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/vprovadzheniya-pryntsypiv-elektronnoho-uryaduvannya-ta-mistsevoji-elektronnoji-demokratiji-orhanamy-mistsevoho-samovryaduvannya/>.
9. Кожина А. В. Застосування маркетингових та інформаційних технологій органами

- місцевого самоврядування в управлінні малим історичним містом / А. В. Кожина / Європейські орієнтири муніципального управління [матеріали наук.-практ. конференції за міжнародною участю, 14 березня 2008 р.]. – К. : Академія муніципального управління, 2008. – Ч.2 – С. 249-250.
10. Кожина А. В. Перспективи розвитку «розумних міст» в Україні / А. В. Кожина / Сучасні проблеми державного та муніципального управління: [мат. міжнар. наук.-практ. конф. (03.04.2015) / За заг. ред. О.І. Дачія, В.Д.Бакуменка, Т.В.Іванової. – К. : Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.2, 2015. – с. 50-52.
 11. Компетентність державних службовців у сфері інформаційно-комунікативних технологій: кваліфікаційні вимоги, програми і методики навчання, система тестування знань та вмінь : наук. розробка / І. В. Клименко, Л. В. Власова, Є. М. Нужний, А. В. Семенов. – К. : НАДУ, 2010. – 72 с.
 12. Почепцов Георгій. Нові комунікативні можливості у сфері державного управління // Режим доступу : <http://osvita.mediasapiens.ua/print/material/8049>
 13. Радзівський І. На шляху до інформаційного суспільства: державна інформаційна політика в умовах глобалізації // Режим доступу: www.guds.gov.ua/document/41970/2_2004_radziievs'kyi_red.doc
 14. Стандарт надання адміністративної послуги : наказ Держкомінформнауки від 9 груд. 2010 р. № 131. – Режим доступу : www.nads.gov.ua.

Інформаційні ресурси

1. Громадянське суспільство і влада. – <http://civic.kmu.gov.ua>
2. Законодавство України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – <http://www.ipiend.gov.ua>
4. Міжнародний центр перспективних досліджень. – <http://www.icps.com.ua>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – <http://www.me.gov.ua>
6. Національна академія державного управління при Президентові України. – <http://www.academy.gov.ua>
7. Національний інститут стратегічних досліджень. – <http://www.niss.gov.ua>
8. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua>
9. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/control>
10. Центр політико-правових реформ. – <http://www.pravo.org.ua>